

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เกิดปรากฏการณ์การเรียกร้องความต้องการของประชาชนคนไทยหลาย ๆ ฝ่ายอย่างต่อเนื่องในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประเทศเป็นจำนวนมากเพื่อต้องการเข้าร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นทางตรงหรือทางอ้อมจะเป็นวิธีการที่ถูกต้องหรือไม่จะได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ต่อนโยบายสาธารณะและการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๔ “การปกครองท้องถิ่น” มาตรา ๒๘๑ ระบุว่ารัฐจะต้องให้ความอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยเฉพาะมาตรา ๒๘๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง^๑

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๕ ระบุว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้มีสิทธิลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้จำนวนผู้มีสิทธิเข้าชื่อ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ การตรวจสอบรายชื่อและลงคะแนนเสียงให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดการบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น รัฐจะต้องกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท่าทีที่จำเป็นต้องให้ความอิสระตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและมีหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นเพื่อคุ้มครองประโยชน์

^๑รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๑๔.

ของประชาชนเป็นส่วนร่วม^๒ จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในหมวด “การปกครองท้องถิ่น” รัฐจะต้องให้ความอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมีสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งมีอิสระใน การกำหนดนโยบายสาธารณะ การจัดบริการสาธารณะ การเงินการคลัง มีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

จากบริบทการกระจายอำนาจทางการเมืองไปสู่ระดับท้องถิ่นที่มากขึ้นเรื่อย ๆ แต่กระนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีข้อจำกัดมากขึ้นตามไปด้วย อย่างน้อย ๔ ประการ^๓ ได้แก่

๑) ข้อจำกัดทางด้านสภาพทางสังคม เพราะราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อยการเข้าถึงสื่อมวลชนก็มีน้อยการพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำสิ่งเหล่านี้ก็คือ ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญพร้อมกับสภาพปัญหาทางสังคมที่รุมเร้าทับถมสังคมไทยในปัจจุบันอย่างมากมาย

๒) ข้อจำกัดทางด้านภาวะทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพ ประชาชนในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดทางด้านรายได้และการครองชีพ จึงมองเห็นปากท้องในการทำมาหากินโดยเฉพาะในเขตชนบทมากกว่ามาเสียเวลากับกิจกรรมทางการเมือง

๓) ข้อจำกัดทางด้านการเมือง จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นไปในลักษณะด้านลบมากกว่าด้านบวกเช่น การต่อต้านในโครงการของฝ่ายการเมืองการประท้วงและการชุมนุมไล่ผู้นำชุมชนเป็นต้น เพราะท้องถิ่นมิได้ใส่ใจกับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

๔) ข้อจำกัดทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง การมีบทบาททางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่ตระกูลซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีทั้งอิทธิพลและอำนาจเงินทำให้คนมีความรู้ไม่อยากจะเข้ามายุ่งเกี่ยวทางการเมือง

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังพบปัญหาที่ไม่แตกต่างกันมากนักในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ อย่างน้อย ๓ ประการ ได้แก่

๑) ปัญหาความตื่นตัวทางการเมือง เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระดมสำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อนคนไทยยังมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ

^๒ สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๒ – ๑๑๖.

^๓ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย, ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : <http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/htm> [๑๕ มกราคม ๒๕๕๗].

๒) ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองและการศึกษา มีงานวิจัยหลายเรื่องสรุปและแสดงถึงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมืองหรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น และยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดแจ้งจนเกินไปการเมืองเป็นเรื่องของความ “สกปรก” ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

๓) ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมือง เพราะการขาดองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอและเป็นกลุ่มเป็นก้อน สถาบันทางการเมืองที่สำคัญคือ “ระบบพรรคการเมือง” (Political Party) ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่อ่อนแอและขาดความเป็นสถาบันที่ต่อเนื่องดีพอปัญหาที่สำคัญที่สุดของพรรคการเมืองไทยคือ การขาดองค์กรที่ซับซ้อนพอที่จะเผชิญกับความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วพรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิกเพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้นพรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กหรือพรรคใหญ่มีสาขาพรรคน้อยมาก สาขาบางแห่งมีแต่รูปแบบที่เป็นทางการเท่านั้นไม่มีบทบาทอะไร

มาตรา ๘๗ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้ ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น ๔) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกระดับให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ๕) ส่งเสริมและให้การศึกษากับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน จากรายงานแสดงผลการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ระหว่างวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ปัญหาและอุปสรรค การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่นและชุมชน หน่วยงานของรัฐใน

ส่วนภูมิภาคที่เป็นกลไกหลักในการผลักดันการมีส่วนร่วมจำต้องตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมและการจัดการตนเองของภาคประชาชนให้มากกว่านี้เพื่อจะได้ให้ความสำคัญในการทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการจัดการตนเองของชุมชนและการสร้างพื้นที่สาธารณะให้แก่ภาคประชาชนได้แสดงความคิดเห็นถึงความต้องการของตนเองและชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารสาธารณะที่จะช่วยสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้รู้ถึงสิทธิของตนเองและของชุมชนที่จะต้องดำเนินการด้วยตนเองได้มากขึ้น^๕

จากปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีผลทำให้การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทที่สำคัญนั่นก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมการปกครองท้องถิ่น การบริหาร สิทธิ กิจกรรมทางการเมือง และอื่นๆ ให้มากที่สุดเพื่อสนองตอบต่อความต้องการในพื้นที่ ซึ่งจากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น^๖ นอกจากสังคมไทยเป็นสังคมพระพุทธศาสนาโดยส่วนใหญ่หากมีความเป็นไปได้จะต้องนำหลักพุทธธรรมเข้ามาประยุกต์เพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ความสำคัญและคุณค่าในฐานะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติโดยใช้หลักอปริหานิยธรรมมาช่วยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ๗ ประการ^๗ ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมในการประชุมกันเนื่องๆ ๒) มีความพร้อมเพรียง สมัคสมานกันในระดับพื้นที่และท้องถิ่น ๓) การปฏิบัติตาม กติกา กฎ ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ซึ่งจะไม่สร้างเงื่อนไขเพิ่มเติมให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ ๔) การเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดีของผู้นำและประชาชนให้ความเคารพเชื่อฟังต่อผู้นำอย่างที่สุด ๕) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในบทบาทสตรี ๖) การให้ความเคารพสักการบูชาต่อความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่น และ ๗) การส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมือง จึงกล่าวได้ว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญต่อประชาชนโดยเฉพาะในประเด็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกรูปแบบและทุกๆ กิจกรรมเพื่อให้ตรงต่อความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นสภาพปัญหาให้ความสำคัญและสนใจใคร่ที่จะศึกษาการนำหลักอปริหานิยธรรมมาใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาค

^๕ รายงานแสดงผลการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ. [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: [http://www.nesdb.go.th/gov_policy/yingluck/year_02/017/\[๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕\]](http://www.nesdb.go.th/gov_policy/yingluck/year_02/017/[๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕]).

^๖ โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต, พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑-๒๒.

^๗ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ที.ม. (ไทย) ๑๐/๖๘/๘๖.

ตระวันออกโดยเน้นการศึกษาไปที่สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นเป็นอย่างไรและจะมีแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นให้มากที่สุดต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยมุ่งศึกษา การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” อันเป็นผลมาจากกระจ่ายอำนาจตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและกระแสดความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นตามความสามารถของชุมชนนั้นๆ ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ๔ ส่วน ได้แก่ ๑) ขอบเขตด้านแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ๒) ขอบเขตด้านแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๓) ขอบเขตด้านแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ๔) ขอบเขตด้านหลักพุทธธรรมสำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๑. เชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ได้แก่ ขอบเขตด้านแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย การมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นด้วยความสมัครใจ^๑ และหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ หลักอภิธานิธรรมซึ่งผู้วิจัยได้นำมาศึกษา ๗ ประเด็น คือ ๑) การประชุมกันเนื่องๆ ๒) ความพร้อมเพียงประชุมและเลิกประชุม ๓) การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม ๔) การให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำ ๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ๖) การสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ๗) การคุ้มครองผู้มีศีล

๒. เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก” ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

๑. ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญในเขตพื้นที่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกได้แก่ พระภิกษุระดับผู้ปกครองคณะสงฆ์จำนวน ๔ รูป ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวน ๒ ท่าน สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด จำนวน ๒ ท่าน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน ๒ ท่าน นายกเทศมนตรีเมือง จำนวน ๔ ท่าน นายกเทศบาลตำบล จำนวน ๖ ท่าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่าน รวมทั้งหมด ๒๗ รูป/คน

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออก จำนวนทั้งหมด ๑๖๙, ๐๘๒ คน

^๑Mc Closky อ้างใน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, สังคมวิทยาการเมือง, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานา, ๒๕๓๗), หน้า ๓๔.

แบ่งเป็นจังหวัดจันทบุรี ๙๘,๙๔๔ คน^๙ จังหวัดตราด ๗๐,๑๓๘ คน^{๑๐} ผู้วิจัยได้คัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑๒ แห่ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๑๑๘,๓๒๒ โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Yaro Yamane^{๑๑} ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาในภาคตะวันออก ซึ่งประกอบไปด้วย ๒ จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ – กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวม ๑๓ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง การยกระดับความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตภาคตะวันออกให้มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักการบริหารนิยธรรม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การสนับสนุนและการส่งเสริมแนวทางการพัฒนากิจกรรมในการดำเนินงานทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้แก่ บทบาทของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมกำหนดคุณสมบัติผู้นำ การมีส่วนร่วมทางการบริหารท้องถิ่น กิจกรรมทางการเมืองด้วยใจสมัครและหลักการบริหารนิยธรรม

การเมืองระดับท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกประกอบด้วย ๓ รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

^๙สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจันทบุรี, จำนวนประชากรและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน.

^{๑๑}Yaro Yamane (1967) อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐,(กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี,๒๕๕๒), หน้า ๔๘ – ๔๙.

หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น เช่น หลักอภิปรายธรรม ๗^{๑๒} เป็นต้น

- ๑) การประชุมร่วมกันเนืองๆ
- ๒) ความพร้อมเพียงกันประชุมและเลิกประชุม
- ๓) การไม่ถอนและบัญญัติกฎหมายเพิ่ม
- ๔) การให้ความเคารพศรัทธาต่อผู้นำ
- ๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรี
- ๖) การคำนึงถึงความเคารพในสิ่งที่ควรเคารพ
- ๗) การส่งเสริมและการปกป้องคนดีในสังคม

ประชาชนในเขตภาคตะวันออก หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาคตะวันออกประกอบด้วย ๒ จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

๑.๖.๒ ทำให้ทราบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

๑.๖.๓ ได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตภาคตะวันออก

๑.๖.๔ องค์ความรู้จากการวิจัยนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ

^{๑๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (พิมพ์ที่ บริษัท เอส. อาร์. พรีนตติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๐.